

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKA AKADEMIA NAUK

JOURNAL OF URBAN ETHNOLOGY

20/2022

ETNOLOGIA, ANTROPOLOGIA MIASTA

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKA AKADEMIA NAUK

JOURNAL OF URBAN ETHNOLOGY
20/2022

ETNOLOGIA, ANTROPOLOGIA MIASTA

Redaktor naczelny / Editor-in-chief: dr hab. Róża Godula-Węclawowicz, prof. IAE PAN (Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk)

Sekretarz redakcji / Editorial secretary: dr Alicja Soćko-Mucha (Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk)

(do 7.03.2022 dr Ewa Baniowska-Kopacz, Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk)

Redaktor tematyczny / Topic editor: dr hab. Grażyna Ewa Karpińska, prof. UŁ (Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet Łódzki)

Redaktor języka polskiego / Polish language editor: dr Joanna Kulczyńska-Kruk (Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk)

Rada naukowa / Scientific Council:

dr hab. Marcin Brocki, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska); Dr. Iwona Dudek-Blaise (Le Centre national de la recherche scientifique, Marseille, France); doc. PhDr. Jan Horský, Ph.D. (Univerzita Karlova v Praze, Praha, Česká republika); Ph.D. Laurie Koloski Assoc. Prof. (University of William&Mary, Williamsburg, VA, USA); dr hab. Katarzyna Majbroda, prof. UW (Uniwersytet Wrocławski, Polska); dr hab. Adam Pomieciński, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska); prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska); PhDr. Peter Salner, DrSc. (Slovenská akadémia vied, Bratislava, Slovensko); doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc. (Univerzita Karlova v Praze, Praha, Česká republika)

Koncepcja okładki / Cover design: Róża Godula-Węclawowicz

Autor zdjęcia na okładkę / Cover photograph: Mirosław Mrozik, www.mrozilla.pl

Recenzenci / Board of Reviewers:

dr hab. Marcin Adamczak, prof. UAM; dr Justyna Anders-Morawska; dr hab. Katarzyna Barańska, prof. UJ; dr hab. Karolina Bielenin-Lenczowska; Prof. PhDr. Alexandra Bitušiková, CSc; dr Hubert Czachowski; dr Karolina Dudek; dr hab. Bogusław Dziadzia, prof. UŚ; dr hab. inż. arch. Andrzej Gaczoł, prof. PK; dr hab. Anna Kacperczyk; dr Damian Kasprzyk; dr hab. Konrad Klejsa; prof. dr hab. Tomasz Kłys; dr Joanna Krajewska; dr hab. Inga Kuźma, prof. UE; dr Wojciech Lipiński; dr hab. Magdalena Łukasiuk; dr hab. Katarzyna Majbroda, prof. UW; prof. dr hab. Lech Miodyński; prof. dr hab. Lech Mróz; Prof. Dr. Rajko Muršič; dr hab. Małgorzata Nieszczerzewska, prof. UAM; dr Krystyna Piątkowska, prof. UE; dr Seweryn Rudnicki; dr Iga Rutkowska; dr hab. Magdalena Sariusz-Wolska; dr Marta Skowrońska; dr hab. Agata Skórzyńska, prof. UAM; dr Piotr Szaradowski; dr hab. Beata Wałęciuk-Dejneka, prof. UPH; prof. dr hab. Tomasz Węclawowicz; dr Anna Wiśnicka; prof. dr hab. Tomasz Wójcik; dr Agata Zysiak

Korekta abstraktów / Proofreading of the abstracts: Klaudyna Michałowicz

Korekta / Proofreading: korektorzy językowi, autorzy / proofreaders in native languages, authors

Korekta językowa artykułu Alexandry Bitušikovej / Proofreading of the article by Alexandra Bitušiková: Jonathan Wootliff

Opracowanie graficzne, skład: ITEM Tomasz Ciciński

Druk: Partner Poligrafia, Białystok

Journal of Urban Ethnology jest ewaluowane przez: Web of Sciences – Emerging Sources Citation Index; ERIH PLUS; EBSCO; Index Copernicus – International Journals Master Lists; Google Scholar; Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Artykuły z poszczególnych numerów są dostępne on-line:
<http://journals.iaepan.pl/jue/index>
oraz <http://rcin.org.pl/dlibra/publication?id=75042&ctab=3>

Pismo założone w 1992 r., do 2001 r. wydawane przez Muzeum Niepodległości w Warszawie, następnie do 2010 r. przez Polskie Towarzystwo Etnologii Miasta. Od grudnia 2012 r. prawnym właścicielem tytułu jest Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk.

Journal of Urban Ethnology is evaluated by: Web of Sciences – Emerging Sources Citation Index; ERIH PLUS; EBSCO; Index Copernicus – International Journals Master Lists; Google Scholar; the Ministry of Science and Higher Education.

Papers from JUE's previous issues are available online at:
<http://journals.iaepan.pl/jue/index> and <http://rcin.org.pl/dlibra/publication?id=75042&ctab=3>

Established in 1992, until 2001 the periodical was published by the Museum of Independence in Warsaw; later, until 2010, by the Polish Association for Urban Ethnology. Since December 2012, the legal ownership of the title has belonged to the Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences.

Adres / Address:

Journal of Urban Ethnology
Pracownia Etnologii w Krakowie IAE PAN
ul. Sławkowska 17,
31-016 Kraków
Polska
e-mail: jue@iaepan.edu.pl
tel. : +48 12 422 48 65
<http://journals.iaepan.pl/jue/index>

Journal of Urban Ethnology © Copyright 2022. All papers are copyright to their authors and Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences.

Wszystkie artykuły w Journal of Urban Ethnology 20/2022 są udostępniane na zasadach Open Access zgodnie z licencją CC-BY wersja 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>)

All papers published in the Journal of Urban Ethnology 20/2022 are accessed following Open Access regulations as defined by the CC-BY ver. 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>).

PL ISSN 1429-0618
e-ISSN 2719-6526

SPIS TREŚCI – CONTENTS

Architektura – Architekci – Interpretacje

Architecture – Architects – Interpretations

Aleksandra Krupa-Ławrynowicz

Trudna architektura osiedla im. Józefa Montwiłła-Mireckiego w Łodzi. Część I: koncepcja i metodologia badań nad dysonansem dziedzictwa. 9
The difficult architecture of the Józef Montwiłł-Mirecki housing estate in Łódź. Part I: conception and methodology of the research on the dissonance of heritage

Sebastian Latocha

Trudna architektura osiedla im. Józefa Montwiłła-Mireckiego w Łodzi. Część II: wyniki badań nad dysonansem dziedzictwa 21
The difficult architecture of the Józef Montwiłł-Mirecki housing estate in Łódź. Part II: results of the research on the dissonance of heritage

Marek Matyjanka

Architektura szczęścia i nie-szczęścia. 39
The architecture of happiness and non-happiness

Joanna Krajewska

Architektura w turbokapitalizmie. Przypadek biurowca Walkie Talkie w Londynie 55
Architecture in turbo-capitalism. The case study of the Walkie Talkie building in London

Emilia Malec-Zięba

Fontanna z kobietą o dwóch twarzach – unikatowy element przestrzeni miejskiej Częstochowy . . 77
The Woman with Two Faces fountain: a unique element of Częstochowa's urban space

Magdalena Bernat

Obecne, ale niewidoczne. Skuteczne i nowatorskie architektki modernizmu w praktyce projektowej i dyskursie architektonicznym. 93
Present yet invisible. Effective and innovative women architects in the design practice and architectural discourse

Krzysztof Ingarden	
Nowoczesność i tradycja w architekturze współczesnej Japonii. Trzy przykłady postaw twórczych: Kenzō Tange, Arata Isozaki, Kengo Kuma	109
<i>Modernity and tradition in the architecture of contemporary Japan. Three examples of creative approaches: Kenzō Tange, Arata Isozaki, Kengo Kuma</i>	
Artur Jasiński	
Nowe muzea domów mody: architektura jako narzędzie wzmocnienia wizerunku i siły marki	137
<i>The new museums of fashion houses: architecture as a tool in strengthening the image and value of a brand</i>	
Michał Grabowski	
Wystawa – miasto – sieć. Przypadek <i>Genus Bononiae</i>	151
<i>An exhibition – a city – a network. The case of Genus Bononiae</i>	
Kamil Stasiak	
Edukacja muzealna jako element zarządzania dziedzictwem urbanistycznym na przykładzie Muzeum Krakowa	167
<i>Museum education as an element of urban heritage management: the case of the Cracow Museum</i>	
Iłona Copik	
Architektura na ekranie a nowa tożsamość miasta – filmowy Gdańsk przełomu lat 50. i 60.	181
<i>Architecture on screen and the city's new identity – Gdańsk of the late 1950s/early 1960s in film</i>	

Miscellanea

Alexandra Bitušiková	
Strengthening Urban Community Resilience against Extremism: Culture and Heritage as a Tool	195
<i>Posilňovanie odolnosti mestskej komunity proti extrémizmu: kultúra a dedičstvo ako nástroj</i>	
Stanisława Maria Kowańska	
Kto ma dostęp do kultury w mieście? O projektowaniu miejskiej kultury dostępnej dla osób z niepełnosprawnościami i o szczególnych potrzebach.	215
<i>Who has access to culture in the city? On designing urban culture as accessible to the disabled and on particular needs</i>	
Aleš Smrčka	
The Anthropologist as a City Bus Driver: Researching Urban Transport Using Autoethnography	229
<i>Antropolog řidičem městského autobusu: Výzkum urbánní dopravy pomocí autoetnografie</i>	
Dorota Sieroń	
Twórcze doświadczanie miejskiej przestrzeni – sycylijskie podróże Jarosława Iwaszkiewicza	249
<i>A creative experience of urban space – Jarosław Iwaszkiewicz's Sicilian travel</i>	

Informacje dla autorów / Information for Contributors

Journal of Urban Ethnology jest pismem otwartym dla badaczy miejskiej kultury zarówno w jej wymiarze teoretyczno-metodologicznym jak i szczegółowej analizy aspektów kultury miasta. Etnologia/antropologia miasta rozumiana jest szeroko, nie tylko w odniesieniu do kultury środowiska stricte miejskiego, ale uwzględniająca także problematykę rozprzestrzeniania się miejskiego stylu życia na inne środowiska społeczno-kulturowe, w tym np. na małe miasteczka czy wieś. Na łamach JUE zamieszczamy teksty o charakterze teoretycznym, metodologicznym, analitycznym, komparatystycznym, empirycznym. Drukujemy artykuły, które jeszcze nie były publikowane.

Redakcja wstępnie kwalifikuje artykuły pod względem ich zgodności z profilem tematycznym i z wymogami formalnymi pisma oraz z zasadami stawianymi publikacjom naukowym. Następnie kieruje je do recenzentów zewnętrznych. W procesie recenzowania obowiązuje zasada *double-blind review* oznaczająca, że autorzy i recenzenci nie znają swych tożsamości; w pozostałych przypadkach recenzent podpisuje deklarację o niewystępowaniu konfliktu interesów. Recenzji podlega koncepcja pracy (wybór tematu, założenia), metodologia (wybór metody, jej zastosowanie), narracja (jasność wyводу, styl wypowiedzi), redakcja tekstu (adekwatność tytułu, podział tekstu na części, adekwatność przypisów). Recenzent w formie pisemnej określa warunki dopuszczenia artykułu do druku lub jego odrzucenia. W przypadku uwag autor zobowiązany jest do ustosunkowania się do nich.

Ostateczną decyzję o publikacji artykułu bądź jego odrzuceniu podejmuje redakcja, kierując się opiniami recenzentów i odpowiedziami autorów. W przypadkach kontrowersyjnych redakcja może powołać dodatkowego recenzenta.

The Journal of Urban Ethnology is a periodical addressed to the researchers of urban culture with regard to both its theoretical and methodological dimension and the detailed analysis of various aspects of urban culture. Urban ethnology/anthropology are understood broadly, not only in reference to the culture of a strictly urban environment, but also with regard to issues of the dissemination of urban lifestyle to other socio-cultural environments, including small towns and villages. The JUE publishes theoretical, methodological, analytical, comparative and empirical texts. Articles published in the JUE have not been published elsewhere.

The Board of Editors makes a preliminary selection of articles in relation to their conformity with the thematic profile and the formal requirements of the periodical and with the standards of scholarly publication. Subsequently the articles are forwarded to outside reviewers. The process of reviewing texts submitted to JUE follows the double-blind review rule, i.e. the identities of the authors are unknown to the reviewers and vice-versa; in other cases, the reviewer signs a statement on the absence of a conflict of interests. The reviewed aspects are: the concept of the study (choice of topic, assumptions), its methodology (selection and application of the method of analysis), the narration (clarity of argumentation, appropriateness of style) and editorial correctness (suitable title, division into subsections, footnotes). The reviewer submits his/her opinion in writing, stating the reasons for the article's rejection or the conditions that must be met for it to be accepted for publication. The author is requested to comment on the reviewer's remarks.

The final decision on the acceptance/rejection of the text is taken by the Board of Editors based

Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru, skracania i redagowania tekstów.

Autorzy publikacji powinni ujawnić wkład poszczególnych osób w powstanie publikacji, przy czym główną odpowiedzialność ponosi autor zgłaszający tekst. W razie stwierdzenia przypadków nierzetelności naukowej, polegającej na nieujawnieniu wkładu innych osób w powstanie publikacji (*ghostwriting*) bądź wskazaniu jako współautorów osób, których wkład w powstanie publikacji był znikomy lub w ogóle nie miał miejsca (*guest authorship*), redakcja ma obowiązek powiadomienia o tym naruszeniu zasad etyki środowiska naukowego.

Journal of Urban Ethnology jest rocznikiem. Autorom publikującym na łamach Journal of Urban Ethnology nie są wypłacane honoraria, jednakże Wydawca udostępnia nieodpłatnie Autorowi plik pdf artykułu.

Pełne treści numerów archiwalnych oraz szczegółowe informacje dla Autorów dostępne są on-line: <http://journals.iaepan.pl/jue/index>

Journal of Urban Ethnology jest także dostępny za pośrednictwem RCIN:
<http://rcin.org.pl/dlibra/publication?id=75042&tab=3>

on the reviewers' opinions and the author's comments. If a controversy arises, the Board of Editors may appoint another reviewer. The Board of Editors reserves the right to select, abridge and edit the submitted texts.

The authors are obliged to disclose the participation of third parties in the creation of the text; the responsibility for complying with this duty rests chiefly with the author submitting the text. If the lack of scholarly diligence in the form of ghostwriting or guest authorship is detected, the Board of Editors is obliged to apprise the academic milieu of this infringement of professional ethics.

The Journal of Urban Ethnology is an annual. Publication of an article in JUE is unpaid, but the Publisher shall make accessible to the Author with no remuneration – a PDF- file of the chapter.

Full texts of archival volumes of the JUE and detailed information for the authors are available online:
<http://journals.iaepan.pl/jue/index>

JUE is also available via RCIN:
<https://rcin.org.pl/dlibra/publication/75042?language=en#description>